

Oponentský posudek bakalářské práce Juana Zamory „Výstavba zápletky v tetralogii Josefa Škvoreckého o poručíku Borůvkovi“

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Cíl práce, její účel a směřování

Práce se vyznačuje dobře zvoleným tématem, které je adekvátní rozsahu a žánru danému stupni kvalifikační práce. Jde o téma atraktivní, propojující postupy popisně analytické s možností více spekulativních či konceptuálně teoretizujících přístupů. Svižně a hravě koncipovaným stylem Obsahu se stává zřetelným i směřování práce.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Práce využívá postupy tematologické i naratologické analýzy, což je vzhledem k tématu neadekvátnějším řešením. Vychází jak z odborné literatury věnované roli a funkci zápletky v detektivním příběhu, tak i z prací popularizačních či z pokusů o soupis „pravidel“ či „zákonů“ detektivního příběhu. A zároveň pracuje i s texty věnovanými výkladu díla konkrétního autora, tedy Josefa Škvoreckého. Šíře i výběr aktivně užívané literatury se mi jeví jako adekvátní; jediná absence, jež mi přijde záhadná a rád bych se dozvěděl její motivaci, je absence rozsáhlé monografie Tomáše Horvátha *Tajomstvo a vražda*, jež by byla – jsem si jist – pro shrnutí žánrových rysů detektivky vydatnější než již poněkud zastaralá Todorovova studie či než encyklopedická kniha Dagmar Mocné a kolektivu. „Zastaralost“ především anglofonní odborné literatury k detektivním příběhům (novější práce se mihnou jen v závěru ve zprostředkování Sýkorovou monografií) lze snad přičíst touze po historicitě, tedy rozhodnutí vycházet spíše z prací, které mohl mít sám Škvorecký k dispozici a které určovaly způsob myšlení o detektivkách v době, kdy daná díla psal.

Výkladový postup je založen na „zhuštěném“ popisu, analogickém do značné míry vůči totožnému postupu, aplikovanému Cliffordem Geertzem pro širší a hůře uchopitelné materiálové celky. Práce přesvědčivě dokazuje, že tento přesný popis může být přínosnější než spekulativní interpretace, rychle opouštějící materiál v touze směřovat za co nejabstraktnějšími postuláty. Opět jediná dílčí pochybnost, kterou vznáším: V práci mi po kapitole 4 chybí pomyslná kapitola 5, která by se po ohledání žánru detektivního příběhu jako celku věnovala právě analýze problematiky zápletky jakožto klíčového pojmu diskursu o detektivních příbězích. V práci je klíčový (a i v názvu obsažený) pojem *zápletky* používán jaksi samovolně, automaticky, bez hlubšího analytického osvětlení. Netuším proto, zda mu autor připisuje intuitivní význam (ve stylu „co tím všichni tak nějak rozumíme), anebo zda jej míní rigidněji terminologicky (jedna ze složek komponování dějové linie, specifický způsob řazení událostí s využitím nesouladu syžetu a fabule či tak nějak). Tato výtku – věřím – není nafukováním drobnosti do nadsazených proporcí, protože v českém prostředí funguje značné zmatení ohledně překládání stěžejního naratologického termínu *plot*: bývá překládán jako „děj“, „osnova“ či „zápletky“, zároveň ale pojmy děj a zápletky bývají často hierarchizovány – zápletky je jednou dílčí částí způsobu komponování děje. Co tedy pod označením zápletky míní Juan Zamora?

Styl a prezentace

Předloženou práci šlechtí přesnost. Precizní je jednak evidence údajů faktické povahy (přesná data filmových premiér a dalších událostí, ale stejně tak i přesný popis textové a paratextové podoby jednotlivých děl – motta, podtituly, předmluvy atd.), ale také bibliografických odkazů a dalších rysů textu. Nicméně jako precizní vnímám i autorovo

myšlení a postup při jeho textaci: Práce netrpí upovídáností, má adekvátně zvolený (a nikterak nudný) styl, který si drží v celém textu. Spíše výjimečně naruší čtení stylizační kostrbatostí, např.: „byl napsán a vydán již během autorova exilu.“ (s. 10); exil je, domnívám se, životní situace založená na nuceném pobytu, čili autor může být/žít v exilu, ale exil nemůže být autorův. Obdobně zavádějící inverze: „V takovém případě plánoval prodat Adamové postavu České televizi“ (s. 12), v níž se ztrácí, kdo komu co vlastně plánoval prodávat. Z celkového pohledu se ale práce vyznačuje precizním jazykem a stylem, který funkčně využívá možností poznámek pod čarou, citací, referencí k jiným textům atp.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Na práci oceňuji ochotu chápat sérii Škvoreckého knih s postavou poručíka Borůvky jako jeden svět (byť Zamora nepracuje s konceptem teorie fikčního světa) a komparovat tento „svět“ se způsoby výstavby jiných sériově koncipovaných světů, což je postup pro Škvoreckého příznačný. Proto výrazně oceňuji Zamorův výkon v prvních třech kapitolkách, které mapují výchozí terén – zde se prokazuje výtečná obeznámenost s celým Škvoreckého dílem a čtenáři, který takto zevrubně daný „svět“ nezná, se poskytuje funkční iniciace, která ozřejmí argumentaci užívanou v následných partiích.

Sympatická se mi zdá být i vykladačská „skromnost“ autorova: Nevyvozuje z pozorovaných rysů konkrétního materiálu dalekosáhlé hypotézy, nemá ambice formulovat obecné teze a pravidla. Zpřesňuje vydatným způsobem naše povědomí o uspořádanosti Škvoreckého detektivních příběhů a svá analytická pozorování dává k dispozici, aby mohla být zasazena do monografického výkladu Škvoreckého autorského díla, anebo do souhrnných prací o žánrových či dobových podobách detektivního příběhu.

Celkově práci hodnotím jako naprosto přijatelnou v rámci žánru bakalářských prací; vnímám ji jako ilustrativní, modelový příklad toho, jak by měla bakalářská práce určitého zaměření a typu vypadat. **Doporučuji ji k obhajobě** a hodnotím ji známkou **výborně**.

V Praze dne 28. 8. 2014

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.